

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

נוירופתולוגיה - 51780

תאריך עדכון אחרון 03-05-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ליאון דעואל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: leon.deouell@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: 15:00-15:45 יום א

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה יסקור את המחלות הנירולוגיות העיקריות, הסתמנותן, מהלכן, הבסיס הנורופתולוגי והגנטי שלהן, דרכי האבחנה והטיפול בהן. הקורס מיועד לסטודנטים לנירופסיכולוגיה ומדעי המוח והקוגניציה ומתאים גם לסטודנטים בענפים אחרים של חקר המוח. בחלק ניכר מהמחלות קיים ידע על התהליכים הפתופיזיולוגיים העומדים בבסיס המחלה. בחלק (קטן) מהמיקרים ידועה גם האתיולוגיה (הגורם) של המחלה, והקשר של המחלה לגורמים תורשתיים. אין ספק כי התייחסות לתופעות נירופסיכולוגיות אינה יכולה להיות מנותקת מהמחלה שגרמה להן. כך לדוגמה לא תהיה התייחסות לבעיית זיכרון במחלה דמנטיבית כמו "אלצהיימר" דומה להתייחסות לבעיית זיכרון שנגרמה עקב דימום בתלמוס. בנוסף, סטודנטים לנירופסיכולוגיה, ואלו שימשיכו לעסוק בתחום בעתיד בתחום המחקרי או הקליני, יהיו במגע שוטף עם קלינאים אחרים, ועליהם להכיר את המושגים הנהוגים בתחום, כך שיוכלו להשתתף בדיונים קליניים, להבין את ההשלכות של בדיקות וטיפולים שהחולה עשוי לעבור, ואף להעלות הצעות לגבי ברור נוסף, השגות לגבי האבחנה והטיפול וכיו"ב. במקרים לא מעטים החולים יבקשו מידע לגבי מחלתם או יעדכנו את הנירופסיכולוג לגבי מצבם, ועל הנירופסיכולוג להיות מסוגל לספק, במסגרת ידיעתו, מידע מהימן, וכן להבין את המידע הנמסר על ידי המטופל. לנירופסיכולוג החוקר, המתעניין במנגנונים מוחיים של תהליכים קוגניטיביים, הידע הפתופיזיולוגי הוא חיוני להבנה מערכתית של התופעה הנחקרת. אי לכך ידע בסיסי בנרולוגיה קלינית ונורופתולוגיה הוא צורך בסיסי לעוסקים בנרופסיכולוגיה. למי שאינו סטודנט לנירופסיכולוגיה ומתעניין במחקר בסיסי של המוח, הכרת המחלות הנירולוגיות פותחת חלונות אל דרך התפקוד של המוח, וכמובן חושפת את הכוונים היישומיים של המחקר הבסיסי.

מטרות הקורס:

- להקנות לסטודנטים מושגי יסוד בנרולוגיה ונורופתולוגיה, לשם:
- הכרה והבנה של מחלות מערכת העצבים, העומדות מאחורי ההפרעות הנירופסיכולוגיות בהן יתקלו במהלך הלימודים/עבודה/מחקר, ברמת ההסתמנות, שיטות האבחון, הטיפול והפרוגנוזה;
 - הקניית מושגים שיאפשרו שפה משותפת עם רופאים וגורמים פרא-רפואיים אחרים וכן עם החולים עצמם;
 - העמקה של הידע הנירוביולוגי דרך המצבים הפתולוגיים (בדומה לרציונל של הנירופסיכולוגיה כחלון לתהליכים קוגניטיביים נורמליים).

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיום הקורס הסטודנט יוכל:

- לתאר את המחלות הנירולוגיות העיקריות ולהבין את עקרונות האבחון הנירולוגי.
להבין מושגים מקצועיים שיאפשרו תקשורת עם גורמים רפואיים ופרא-רפואיים ועם החולים להתייחס לידע הנירוביולוגי כפי שהוא משתקף במצבים פתולוגיים

דרישות נוכחות (%) :

50

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות, מצגות, חומר קריאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הבדיקה הנוירולוגית: הדגמה של טכניקת בדיקת החולה - הבדיקה הנוירולוגית התקינה; סימנים פתולוגיים שכיחים; חשיבה אלגוריתמית בתהליך הבדיקה והאבחנה.
2. שיטות איבחון בנוירולוגיה: שיטות דימות מוחי (MRI ו CT); דימות מוחי תפקודי (PET, SPECT, מותני ניקור; דם זרימת של מדידות EEG, ERP, EMG, NC; חשמלית מדידה שיטות (fMRI, TCD)
3. שבץ מוחי (CVA, Stroke): תיאור קליני; הגדרות - RIND, TIA, CVA; מנגנונים פתולוגיים של שבץ אוטמי ודימומי; מושג ה Penumbra; תהליכי החלמה וניסיונות טיפול חדישים בשלב החריף; קליניים וקשרים מוגדרות תסמונות; ווסקולריות טריטוריות; ומניעה סיכון גורמי Neuroprotection; אנטומיים.
4. פגיעת ראש טראומטית (TBI, Injury Brain Traumatic), שינויים במצב ההכרה, תרדמת ולא נוירולוגיים גורמים; מבדלת ואבחנה הגדרות של מנגנונים: מתמשך וגטטיבי ומצב (Coma) נוירולוגיים; דימומים ופגיעות מוחיות; בדיקת מצב ההכרה: Scale Coma Glasgow; מבחנים נוירולוגיים ספציפיים לבדיקת פגיעה בגזע המוח - תגובת אישונים; תנועת גלגלי עיניים. מצב וגטטיבי מתמשך; סיכויי החלמה, השפעות נוירופסיכולוגיות. מוות מוחי.
5. אפילפסיה: חלוקה לפי ה Classification International; תיאור קליני ואלקטרואנצפלוגרפי של התסמונות העיקריות: partial Complex, partial Simple, Mal Petit, Mal Grand. מנגנונים של יצירת מוקד אפילפטי. פתולוגיה מוחית. תרופות אנטי אפילטיות. טיפול במצב החריף.
6. מחלות דמיאלינטיביות. הגדרה ומיון; טרשת נפוצה (Sclerosis Multiple) - תיאור קליני; ממצאים פתולוגיים בהדמיה ובמעבדה; אפידמיולוגיה ותיאוריות אתיולוגיות- גיאוגרפיה, משפחתיות ותורשה, השפעות סביבתיות, וירוסים?; אימונולוגיה ואוטו-אימוניות; תוצאו פיזיולוגיות של דמיאלינציה; סימנים וסמפטומים אופייניים (בקצרה); טיפולים מסורתיים וחדשניים; אזכור קצר של Disseminated Acute Encephalomyelitis (ADEM) ותסמונת Guillan-Barre.
7. דמנציות: תיאור קליני; הגישה האבחנתית ואבחנה מבדלת - מצבים הפיכים (ברי טיפול) ומצבים פרוגרסיביים; פסיאודודמנציה; מחלת Alzheimer: מאפיינים קליניים, ממצאים פתולוגיים - ממצאי דימות מוחי, אזורי פגיעה, ממצאים מיקרוסקופיים. פתופיסיולוגיה - גנטיקה, תפקיד ה Amyloid, פגיעה במערכות נוירטרנסמיטרים, רעילות?; טיפול; פרוגנוזה. דמנציה בשל אוטמים מרובים: מאפיינים קליניים; ממצאים פתולוגיים; בקצרה - מחלת Huntington- מאפיינים קליניים (Chorea); הרקע הגנטי; אזורי הפגיעה; Hydrocephalus Pressure Normal- פתופיזיולוגיה, מאפיינים קליניים וטיפול. חסר ויטמין B12. קריאה נוספת:
8. הפרעות בתנועה: רעד לסוגיו (רעד פיזיולוגי תקין ומוגבר, רעד מנוחה, Tremor Intention), כוריא, המיבליסמוס, דיסטוניה, טיקים. מחלת פרקינסון והפרעות אקסטרפירמידליות - תיאור קליני; פתופיזיולוגיה - הקשר לדופאמין ואצטיל כולין, Nigra Substantia וגרעיני הבסיס; פרקינסוניזם נרכש; הבטים קוגניטיביים ונוירופסיכולוגיים של מחלת פרקינסון; טיפול תרופתי ובעיית האיוון; תופעות לוואי של הטיפול;
9. גידולים במערכת העצבים המרכזית - גידולים ראשוניים וגרורות; גידולים אקסיליים (גליומות, מדולבלסטומות ואפנדימומות) וחץ-אקסיאלים (מנינגיומות, נוירומה אקוסטית); אבחנה, טיפול ופרוגנוזה.

11. מחלות זיהומיות הפוגעות במערכת העצבים. מנינגיטיס ואנצפליטיס. דרכי אבחנה. דגש על מחלות וירליות - *Poliomyelitis, encephhalitis AIDS, Encephalitis Herpes*; מחלות הגורמות לתופעות סב-אקוטיות או כרוניות: *(SSPE) Panencephalitis Sclerosing Subacute*.
12.

חומר חובה לקריאה:
החומר המחייב לבחינה הוא השיעורים + הפרקים הרלוונטיים מספר הקורס

חומר לקריאה נוספת:
Sontheimer, H. (2015) Diseases of the nervous system. London: Elsevier/Academic Press

מרכיבי הציון הסופי:
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
10 %
מבחני אמצע 90 %

מידע נוסף / הערות: